

Woningen van het personeel der N.N.G.P.M. te Sorong.

SORONG

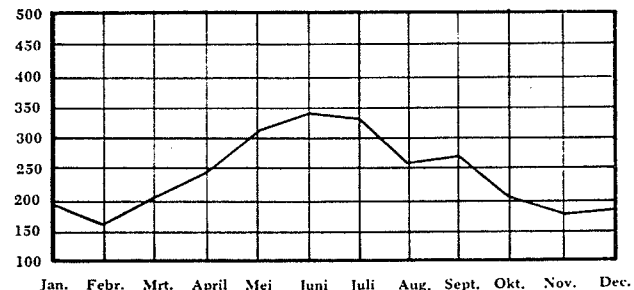
Onder „Sorong” verstaat men twee complexen, ter onderscheiding „Sorong Doom” en „Sorong-vaste-wal” of „Sorong Olie” geheten.

Het eerste complex ligt nl. op het eilandje Doom, ongeveer één zeemijl uit de kust gelegen. Het was van oudsher zetel van het bestuur en is ook thans nog standplaats van de Resident van West Nieuw-Guinea en van de bestuurders van de onderafdelingen Sorong en Radja Ampat. Het ligt echter in de bedoeling de zetel van de Resident te verplaatsen naar Manokwari en die van de onderafdelingschef van Sorong naar de vaste wal, voor welk doel de oliemaatschappij, de Nederlands Nieuw Guinee Petroleum Maatschappij (de N.N.G.P.M.) een deel van haar erfpachtsterrein heeft prijs gegeven, nl. het zg. Remoe-complex, ongeveer 6 km ten zuiden van het oliecentrum gelegen. Op Sorong Doom zal dan alleen de bestuurder van de onderafdeling Radja Ampat achterblijven.

Sorong Olie is uiteraard een gemeenschap op zich zelf, waarvoor de standplaatsgegevens, zoals voor andere plaatsen vermeld, niet gelden. Zo verstrekt de N.N.G.P.M. gemeubileerde woningen, bezorgt haar employé's goed opgeleide bedienden, heeft goed gevulde winkels, heeft een eigen hospitaal en medische staf, elektrische centrales van grote capaciteit, die ook elektrisch koken mogelijk maken, enz. enz. Een deel dezer faciliteiten staat ook aan niet-employé's ten dienste, in beperkte mate en na verkregen toestemming van de directie.

BEVOLKINGSCIJFERS	Papoea's	Europeanen	Aziaten	Totaal
O.A. Sorong	15.122	1.475	4.485	21.082
O.A. Radja Ampat	12.538	3	556	13.097
Sorong Doom	761	315	601	1.677
Sorong Olie	3.075	886	3.728	7.689

REGENVAL in millimeters (gemiddelde van 36 vooroorlogse jaren) per jaar 2876 mm

Het jaartotaal was:
 in 1951 — 2.559 mm in 199 regendagen
 1952 — 2.692 mm in 187 regendagen
 1953 — 2.605 mm in 147 regendagen
 1954 — 3.708 mm in 222 regendagen
 1955 — 4.093 mm in 223 regendagen

Woningen

Er zijn zeer verschillende woningtypen uit de periode van de bouw „in landelijke stijl”, dus met gaba-gaba omwanding, en atap dak. Deze werden echter nagenoeg alle reeds vervangen door woningen in meer permanente stijl: bedekt met dakzink of eterniet, de wanden van gepleisterd bamboeraamwerk, de vloer

van cement en het plafond van hardboard. Vaste kasten zijn er niet in aangebracht, de huizen zijn niet alle muskietenvrij.

Verder zijn er enige jaren geleden een viertal quonsets gebouwd met cementen vloer en hardboard binnenbekleding. De Nigimy plaatste er voor haar personeel enige „prefabs”.

Bedienden zijn moeilijk te krijgen en ze presteren niet veel. Het salaris varieert van f 40,— tot f 70,— per maand plus voeding.

Huisraad is plaatselijk niet te koop, tenzij sporadisch op een vendutie.

Elektriciteit

Er zijn twee lichtaggregaten met beperkte capaciteit, weshalve gemiddeld per aansluiting slechts tussen 400 à 600 watt gebruikt mag worden.

Uitbreiding der centrale wordt echter verwacht en vermoedelijk zal er dan dag- en nachtstroom geleverd kunnen worden.

Spanning 220 Volt wisselstroom.

Uren van stroomlevering: 06.00—07.00 18.30—24.00. Op Zondagen extra van 10.00—14.00. Tarief: f 0.05 per watt per maand, met een maximum van 400 à 600 watt per aansluiting.

Water wordt betrokken uit waterputten, die bij vrijwel elk huis aanwezig zijn; het moet worden gekookt. De huizen op de „heuvel” (een verhoogd gedeelte van het eiland) zijn aangewezen op regenwater en in de droge tijd moet wel eens gedurende korte tijd het water per auto in drums worden aangevoerd.

De was wordt als regel thuis gedaan. Men kan in beperkte mate de was de deur uit doen, doch de waslonen zijn zeer hoog (f 2,— per overhemd of pantalon).

Voor huisbrandstof is men aangewezen op petroleum, aangezien hout en houtskool vrijwel niet te verkrijgen zijn. Koken op elektriciteit is uitgesloten.

De Chinese toko's zijn goed voorzien van provisiën en dranken, toiletartikelen en rookgerei, in een ruim assortiment. Vrieskamerartikelen, o.m. sinaasappelen, eieren, vlees en vleeswaren zijn alleen te koop bij aankomst van een boot uit Nederland en van de Royal Inter Ocean Lines (eens in de 5 weken).

Na vooraf verkregen toestemming kunnen derden tot een beperkt bedrag aankopen doen in de welvoorzien winkels van de N.N.G.P.M.

Textiel is in het algemeen voldoende aanwezig, maar confectiekleding voor heren, dames en kinderen is zo goed als niet verkrijgbaar, met uitzondering van herenoverhemden en tricotruijtes voor dames.

Schoeisel is zeer ongeregeld aanwezig en dan nog in zeer beperkte keuze. Velen geven de voorkeur aan bestelling uit Nederland.

Er zijn enige Chinese kleermakers, enige naaisters en een schoenhersteller. Er is ook een kapper die dames knipt en een zgn. home permanent kan geven.

Het locale aanbod van verse groenten en vruchten is onvoldoende. Zeer ongeregeld zijn verkrijgbaar wat kangkoeng, bajem, terong en katjang pandjang, terwijl incidenteel pisang en papaja te koop zijn.

Men kan echter groenten per K.L.M. uit Manokwari betrekken. Per pakket van 10 kg betaalt men dan f 20,— plus vrachtkosten à f 0,70 per kg. Indien de zending meer dan 100 kg bedraagt, wordt het vrachttarief f 0,35 per kg.

Vers rundvlees is in 't geheel niet te krijgen, varkensvlees af en toe. Eieren zijn ongeregeld te koop.

Verse vis is voor f 1,75 per kilo te koop: op ongeregelde tijden van de Dienst van Zeevisserij, en vast éénmaal per week van een groep Papoea-vissers.

Het medencmen van een ijskast wordt aanbevolen. Op Sorong Olie is van de N.N.G.P.M.-ijsfabriek ijs te verkrijgen à f 3,75 per staaf.

Er is beperkte mogelijkheid voor eten buitenshuis.

PRIJZEN LEVENSMIDDELEN:

kangkoeng	f 0,50	per bosje
bajem	„ 1,00	per bosje
terong	„ 0,50	per kg.
katjang pandjang	„ 0,50	per bosje van ½ kg.
papaja	„ 0,60	per kg.
pisang	„ 2,50	per sisir
eieren	„ 0,50	per stuk
verse vis	„ 1,75	per kg.
varkensvlees	„ 8,00	per kg. gefokte varkens.
„	„ 6,00	per kg. wilde zwijnen.

Brood: waterbrood	ca. f 0,90	per brood van 800 gr.
melkbrood	ca. f 0,65	per brood van 500 gr.

Gezondheidszorg

De gezondheidstoestand op het eiland is uitstekend. Doom, evenals Sorong Olie,

is praktisch geheel malariavrij, terwijl ook de andere, elders in Nieuw-Guinea nog al eens voorkomende ziekten er slechts sporadisch geconstateerd worden.

GOVERNEMENTSZIEKENHUIS

Artsen	2
Verpleegsters	4
Bedden	55
Klasse bedden	4

Het N.N.G.P.M.-ziekenhuis is beter geoutilleerd, o.a. met een röntgenapparaat, terwijl er ook kleine operaties verricht kunnen worden. In speciale gevallen kunnen buitenstaanders daar ook behandeld worden.

Tandheelkundige behandeling is mogelijk bij de tandarts van de N.N.G.P.M.

De tarieven zijn:

extractie	f 7,50
vulling	f 7,50
zenuwbehandeling	f 12,50

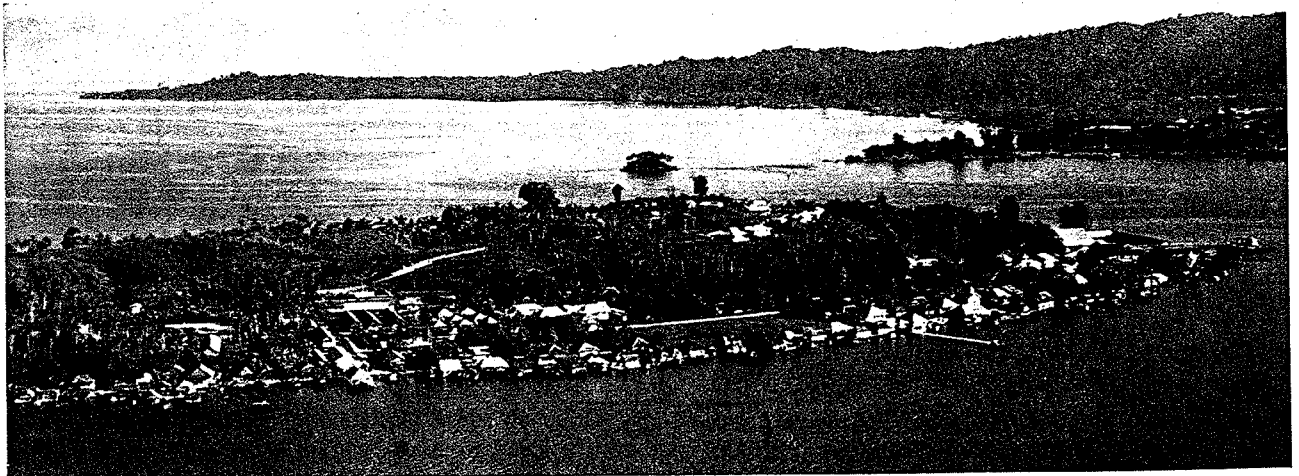
Onderwijs

Westers onderwijs:

Missie: een fröbelschool op de vaste wal, ongesubsidieerd. een Europese Lagere School op de vastewal, gesubsidieerd. een Mulo, op de vaste wal, ongesubsidieerd.

N.N.G.P.M.: een fröbelschool een Europese Lagere School een 3-jarige MULO, met beperkte opname-mogelijkheid voor kinderen van niet-employé's.

Het gehalte van het N.N.G.P.M.-onderwijs is zodanig, dat directe aansluiting op de scholen in Nederland mogelijk is. Hoofdzakelijk wegens gebrek aan leerkrachten staat het Missie-onderwijs niet op hetzelfde peil.

Luchtfoto van het eiland Doom.

Autochtoon Onderwijs

- Missie:** Algemene Lagere School; op de vaste wal, gesubsidieerd.
- Zending:** Jongens Vervolgschool, gesubsidieerd.
Meisjes Vervolgschool, gesubsidieerd.
- N.N.G.P.M.:** een fröbelschool.
een Algemene Lagere School, gesubsidieerd.
een Bedrijfsschool c.q. ambachtsschool.
een Kranieschool.

Zielzorg

De R.K. geestelijken bevinden zich op Sorong vaste wal, doch er zijn kerkjes, en er worden diensten gehouden zowel op Doom als op de vaste wal.

Er is een Protestantse voorganger op Doom en een op de vaste wal. Op Doom worden de diensten gehouden in een aardig kerkje van de Moluks Protestantse Kerk.

Ontspanning

Men kan voetballen, tennissen, vissen, jagen, zwemmen en zeilen. Doom heeft een tennisbaan en een (slecht) voetbalveld. Er is een aardig zwemstrandje op Doom, waarvan ook door de olie-employé's gebruik wordt gemaakt. De Nigimij stelde een zeilbootje ter beschikking van de burgerij, doch daar bestaat slechts matige belangstelling voor.

Eind 1955 werd een kinderspeelplaats bij het strand op Doom geopend.

Eenmaal in de week wordt door een marine-operateur film vertoond op Doom in een daarvoor omheinde ruimte. Toegangsprijs f 0,50. De ruimte is gedeeltelijk overdekt, eigen stoelen dienen te worden meegenomen.

Op Doom is een goede bibliotheek van de Dienst van Sociale Zaken.

De N.N.G.P.M.-sociëteit „de Vogelkop” biedt ook mogelijkheden voor zg. buitenleden (niet-employé's), waarvan verscheidene ambtenaren van Doom gebruik maken. Tweemaal per week worden op de vaste wal filmvoorstellingen gegeven, terwijl af en toe op Zaterdagavond een dansorkestje in de sociëteit speelt. Geregeld worden verder toneelvoorstellingen gegeven door een toneelgezelschap van Sorong-vaste-wal of door een door de maatschappij geëngageerd beroepstoneelgezelschap.

Ook de N.N.G.P.M. heeft een bibliotheek waarvan door leden en buitenleden gebruik kan worden gemaakt.

Locaal transport

Doom heeft een totaal oppervlak van 45 ha en in 20 minuten loopt men het eiland rond. Toch zijn er velen die een fiets daar een nuttig vervoermiddel vinden.

TARIEVEN (alleen maakloon)

Kleermakers:	f 35,- per pak
	f 10,- per short
Naaisters:	f 10,- à f 20,- per japon
Kappers:	heren f 1,75
	dames-home permanent
	f 10,-

Luchtfoto van het eiland Doom.

Overvaartdiensten Doom-Vastewal worden onderhouden met 2 Hollandlaunches, welke om het half uur van 07.00–22.00 varen.

Verbindingen

Landverbindingen. Bestaan slechts in de vorm van paden met dorpen in het binnenland. Er bestond een autoweg van Sorong naar Klamono van ca. 50 km lengte, aangelegd door de N.N.G.P.M. De weg wordt echter niet meer onderhouden en is voor autoverkeer afgesloten.

Zeeverbindingen. Sorong is het knooppunt van de K.P.M.-lijnen, die vanuit Hollandia, Merauke en Singapore aldaar samenkomen. De Noordlijn heeft vnl. volgende route: Hollandia, Biak, Manokwari, Sorong; frequentie 1 × in de 2 weken. De Zuidlijn heeft een korte en een lange route: a. Sorong, Steenkool, Fakkak, Sorong; b. Sorong, Steenkool, Fakkak, Kaimana, Merauke, Fakkak, Sorong. Eenmaal in de maand is verbinding met Merauke.

De Singapore-lijn loopt via Timor-Dilly; frequentie 1 × in de maand.

Eenmaal in de maand wordt Sorong voorts aangedaan door vrachtboten komende van Holland, afwisselend de Rotterdamse Lloyd en de Stoomvaart Maatschappij „Nederland”.

Kustverbindingen over zee lopend van Sorong naar kleinere kustplaatsen, die niet door de K.P.M. worden aangedaan, worden voorts onderhouden door een coaster van de Scheepvaart- en Handelsonderneming Mamberamo en coasters van de N.N.G.P.M. en een coaster van Pho Eng Liong. De N.N.G.P.M. en Pho Eng Liong zetten hun coasters normaal alleen in t.b.v. eigen materialen, handelswaar en personeel.

Luchtverbindingen. De K.L.M. onderhoudt de verbinding Biak-Sorong v.v. tweemaal in de week. De N.N.P.G.M. vliegt voorts met een Catalina en een Grumman vnl. om verbindingen in stand te houden tussen Sorong en exploitatie-exploratieterrainen.

Eenmaal in de 4 weken worden voorts volgende trajecten met Beavers bevlogen: Biak, Steenkool, Fakkak, Sorong, Teminabocan; Teminabocan-Ajamaroe; Teminabocan-Steenkool-Biak.

Telegrafie. Sorong heeft een post-telegrafie-telefoonkantoor. Telegrammen kunnen op normale wijze overal heen verzonden worden. Telefonisch kan gesproken worden met Hollandia. Tussen 07.30–17.00 is er telefonische verbinding Doom-Vastewal. Zondag slechts van 10.00–11.00 uur.

Logiesgelegenheid

Te Sorong-Doom bevindt zich een panggrahan vnl. voor Gouvernementsambtenaren. Indien het beperkte aantal plaatsen (totaal 14) het toelaat, kunnen ook particulieren ondergebracht worden.

Tarieven:

ontbijt	f 2,00
middagmaal	„ 3,50
avondmaal	„ 2,00
logies	„ 3,00
Totaal	f 10,50

De N.N.G.P.M. beschikt over een mess annex logeergelegenheid voor haar personeel. Een enkele keer kunnen ook derden van de logeergelegenheid gebruik maken. Tarief f 30,- per dag. Andere particuliere logementen en/of hotels zijn niet aanwezig.